

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie VII./2023
Senát I

Nález:

spisová značka	I. ÚS 118/2023
populárny názov	Zabezpečovacie opatrenie
sudca spravodajca	Miloš Maďar
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	22.06.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 35 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	V napadnutom uznesení absentuje odpoveď na otázku vzťahu/prepojenia dlžníkov – fyzických osôb a sťažovateľky v 1. rade (v ktorej sú niektorí z dlžníkov spoločníkmi a konateľmi) a dotknutého majetku, ku ktorému bolo zriadené záložné právo, t. j. nie je zrejmá logická nadväznosť týchto vzťahov. Nevyčerpaním tejto argumentácie nemožno zaujať ani jasné stanovisko vo vzťahu k možnosti/nemožnosti nariadenia zabezpečovacieho opatrenia vo vzťahu k sťažovateľkám. Napadnuté uznesenie nemožno považovať za presvedčivé, ako ani preskúmateľné v celom jeho rozsahu, v nadväznosti na čo nie je ani ústavne udržateľné.
skutkový stav a základné fakty	Na okresnom súde je vedené konanie, v ktorom sa žalobcovia (fyzické osoby) domáhajú proti žalovanému určenia neplatnosti právneho úkonu, a to zmluvy o pôžičke z 20. apríla 2010, ktorou im mal požičať sumu 353 878 eur. Na okresnom súde je vedené ďalšie súdne konanie, v ktorom sa žalobca (vo vyššie uvedenom konaní žalovaný) domáha proti žalovaným zaplata sumy 316 328 eur s príslušenstvom z titulu zmluvy o pôžičke z 20. apríla 2010. Dňa 16. decembra 2021 podal poskytovateľ pôžičky proti sťažovateľkám, obchodným spoločnostiam, žalobu o odporovateľnosť právneho úkonu vyplývajúce z kúpnej zmluvy z 24. augusta 2021, z 30. augusta 2021 uzavretej medzi obchodnými spoločnosťami, ktorou došlo k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. S uvedenou žalobou podal aj návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, ktorým sa domáhal zriadenia záložného práva vo svoj prospech k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy (ktorej neúčinnosti voči jeho osobe sa domáha vo veci samej) „za účelom zabezpečenia jeho pohľadávky, vyplývajúcej zo zmluvy o pôžičke zo dňa 20.04.2010 a to až do

	<p><i>úplného uspokojenia žalobcovej pohľadávky“.</i></p> <p>Okresný súd uznesením z 3. januára 2022 rozhodol o návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia tak, že zriadil záložné právo na majetku sťažovateľky v 2. rade na zabezpečenie pohľadávky žalobcu vo výške 316 328 eur zo zmluvy o pôžičke z 20. apríla 2010 do doby právoplatného skončenia konania o odporovateľnosti právnych úkonov. Ďalším výrokom rozhodol, že o nároku na náhradu trov konania bude rozhodnuté vo veci samej. Proti predmetnému rozhodnutiu okresného súdu podali sťažovateľky odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu z 3. januára 2022 potvrdil.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podstata námietok sťažovateľiek v kontexte namietaného porušenia ich práv je založená na tvrdení o svojoľnosti a neodôvodnenosti napadnutého uznesenia krajského súdu vydaného v súvislosti s rozhodovaním o nariadení zabezpečovacieho opatrenia. Krajský súd podľa ich názoru aplikoval § 343 ods. 1 CSP v rozpore s jeho zmyslom a účelom, keďže zabezpečovacím opatrením nemožno zriadiť záložné právo na majetku inej osoby, ako je osoba dlžníka. Tou však nie je ani jedna zo sťažovateľiek (právnických osôb), keďže žalobca voči nim nedisponuje peňažnou pohľadávkou (peňažnej pohľadávky sa domáha od fyzických osôb v konaní podľa bodu 4 tohto nálezu z titulu zmluvy o pôžičke z 20. apríla 2010).</p> <p>Zo zákonnej formulácie § 343 ods. 1 CSP vyplývajú štyri základné predpoklady na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, a to: zabezpečovacie opatrenie možno nariadiť len na návrh, musí existovať spôsobilý predmet záložného práva, ktorým môžu byť veci, práva a iné majetkové hodnoty, zriadenie záložného práva prostredníctvom zabezpečovacieho opatrenia musí zabezpečovať peňažnú pohľadávkou a musí existovať obava z budúceho zmarenia exekúcie. Z § 343 ods. 1 CSP vyplýva, že zabezpečovacie opatrenie môže slúžiť len na zabezpečenie peňažnej pohľadávky. Z formulácie tejto podmienky možno <i>a contrario</i> vyvodiť, že zabezpečovacie opatrenie nemožno nariadiť s cieľom zabezpečenia nepeňažného nároku. Zabezpečovacie opatrenie tiež nebude prichádzať do úvahy v prípadoch, keď predmetom konania je napríklad určenie vlastníckeho práva alebo iný určovací nárok (m. m. II. ÚS 43/2018).</p> <p>Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti v podstate vytýkajú krajskému súdu extenzívny spôsob, ktorým vykladá § 343 ods. 1 CSP, keď v rámci konania o odporovateľnosti právneho úkonu potvrdil nariadenie zabezpečovacieho opatrenia voči majetku sťažovateľky v 2. rade (tretej osobe), voči ktorej žalobca nemal a ani nemá peňažnú pohľadávkou, t. j. sťažovateľka v 2. rade, ako ani sťažovateľka v 1. rade nikdy neboli jeho dlžníkmi. Sťažovateľky prezentujú názor, že uvedené zákonné ustanovenie pritom umožňuje súdu zabezpečovacím opatrením zriadiť záložné právo len na veciach, právach alebo na iných majetkových hodnotách dlžníka, ktorým sťažovateľky nie sú.</p> <p>Všeobecné súdy pri aplikácii práva (nejasnej právnej normy) na konkrétny prípad jednotlivca sú povinné prihliadnúť na obsah základného práva na súdnu ochranu, konkrétne právo na ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, a zvoliť taký z do úvahy prichádzajúcich výkladov, ktorý je pre účastníka konania priaznivejší, zabezpečuje vyššiu mieru ochrany či rozsah práv. Uvedené však platí len v tom prípade, ak je právna norma natoľko nejednoznačná, že aj za použitia kombinácie výkladových metód umožňuje dve alebo viac verzií výkladu. Z doterajšej judikatúry (v mierne odlišných skutkových okolnostiach) vyplýva, že ústavný súd úplne nevylúčil taký výklad § 343 ods. 1 CSP, ktorý predpokladá nariadenie zabezpečovacieho opatrenia voči tretej osobe (m. m. II. ÚS 43/2018 a II. ÚS 546/2018). Aktuálne dopĺňa, že je však potrebné a podstatné zohľadňovať osobitosti (a venovať sa jednotlivým okolnostiam) každej preskúmvanej veci (najmä existencii právnych vzťahov medzi sporovými stranami, ako aj tretími osobami či dlžníkmi).</p> <p>Krajský súd namietaným uznesením rozhodol tak, že uznesenie okresného súdu</p>

z 3. januára 2022 o nariadení zabezpečovacieho opatrenia potvrdil. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či krajský súd napadnutým uznesením rozhodol o námietkach sťažovateľiek uvedených v odvolaní podanom proti uzneseniu okresného súdu z 3. januára 2022 ústavne akceptovateľným spôsobom.

Z napadnutého uznesenia je zrejmé, že krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením okresného súdu, na ktoré v zmysle § 387 ods. 2 CSP odkázal. Zároveň osobitne skonštatoval splnenie podmienok na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Sumarizoval, že žalobca domáhajúci sa nariadenia zabezpečovacieho opatrenia tvrdil a predložením listinných dôkazov osvedčil, že má „voči žalovanému ako dlžníkovi peňažnú pohľadávku z titulu zmluvy o pôžičke a uznania dlhu“. Krajský súd považoval za osvedčené aj splnenie ďalšej podmienky na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, a to existencie obavy z budúceho zmarenia exekúcie. Podľa jeho názoru predajom majetku dlžníkov dochádza k ohrozeniu uspokojenia pohľadávky žalobcu.

V okolnostiach aktuálne preskúmvanej veci išlo o návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia podaný žalobcom v rámci konania o odporovateľnosti dotknutého právneho úkonu, v ktorom sú sťažovateľky žalovanou stranou. Peňažnú pohľadávku si žalobca/navrhovateľ nariadenia zabezpečovacieho opatrenia uplatňuje v inom konaní proti žalovaným/údajným dlžníkom z titulu zmluvy o pôžičke z 20. apríla 2010. Z uznesenia okresného súdu z 3. januára 2022, ktorým bolo zriadené záložné právo na majetku sťažovateľky, v 2. rade zasa vyplýva, že v dôsledku odporovateľného právneho úkonu došlo k zníženiu majetku sťažovateľky v 1. rade, ktorej jedinými spoluvlastníkmi sú práve žalobcovi (dvaja údajní) dlžníci, a teda došlo k zníženiu hodnoty majetku dlžníkov ako osôb povinných zo zmluvy o pôžičke. Tento majetok by v zmysle rozhodnutia bolo možné postihnúť výkonom exekúcie, čo podľa okresného súdu nepochybne zakladá obavu žalobcu z ohrozenia uspokojenia jeho peňažnej pohľadávky.

Pokiaľ krajský súd považoval (explicitne tak v napadnutom uznesení vyslovil) za dlžníkov peňažnej pohľadávky práve sťažovateľky ako obchodné spoločnosti, a to v nadväznosti na znižovanie majetku sťažovateľky v 1. rade – predajom nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi nimi (nie jednotlivých obchodných podielov), predmetná skutočnosť sa bez ďalšieho nejaví byť presvedčivá. Otázka zmenšenia majetku samotných dlžníkov sa podľa názoru ústavného súdu nevyčerpáva tvrdením o predaji dotknutých nehnuteľností medzi sťažovateľkami – obchodnými spoločnosťami (ktorých spoločníci a konatelia sú rodinne prepojení). V napadnutom uznesení absentuje odpoveď na otázku vzťahu/prepojenia dlžníkov – fyzických osôb (zo zmluvy o pôžičke z 20. apríla 2010) a sťažovateľky v 1. rade (v ktorej sú niektorí z dlžníkov spoločníkmi a konateľmi) a dotknutého majetku, ku ktorému bolo zriadené záložné právo, t. j. nie je zrejmá logická nadväznosť týchto vzťahov. Sťažovateľky pritom v ústavnej sťažnosti poukazujú na to, že nehnuteľnosti nikdy predtým neboli vo vlastníctve (údajných) dlžníkov zo zmluvy o pôžičke z 20. apríla 2010. Predmetné má za následok aj absenciu jasnej odpovede na otázku spôsobilosti majetku byť predmetom záložného práva pre účely nariadenia zabezpečovacieho opatrenia v okolnostiach preskúmvanej veci a na to prirodzene nadväzuje obava z budúceho zmarenia exekúcie.

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že je potrebné prisvedčiť námietke sťažovateľiek o tom, že rozhodnutie neposkytuje jednoznačné odpovede na odvolaním nastolené námietky, pričom prednesená argumentácia krajského súdu, ktorý označil za dlžníkov samotné sťažovateľky, vyznieva nepresvedčivo. Ústavný súd vníma rodinné prepojenie jednotlivých osôb pôsobiacich v rámci obchodných spoločností (sťažovateľiek) a tých, ktorí vystupujú ako žalovaní (údajní dlžníci) v konaní o zaplatenie dlžnej sumy z titulu zmluvy o pôžičke z 20. apríla 2010, avšak je nevyhnutné vysporiadať sa s ním v komplexe všetkých už uvedených skutočností. Nevyčerpaním tejto argumentácie nemožno zaujať ani jasné stanovisko vo vzťahu k možnosti/nemožnosti nariadenia zabezpečovacieho opatrenia vo vzťahu k tzv.

	<p>tretej osobe (či už ide o sťažovateľku v 1. rade alebo sťažovateľku v 2. rade), ako sa nazývajú sťažovateľky. Ústavný súd sumarizuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nepovažuje za presvedčivé, ako ani preskúmateľné v celom jeho rozsahu, v nadväznosti na čo nie je ani ústavne udržateľné.</p> <p>Ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru..</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>rozhodnutie-odôvodnenie rozhodnutie-nepreskúmateľnosť opatrenie-zabezpečovacie právny úkon-odporovateľnosť práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces</p>

spisová značka	I. ÚS 202/2023
populárny názov	Spotrebiteľské právo
sudca spravodajca	Rastislav Kaššák
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	08.06.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 127 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3</p>
analytická právna veta	<p>Pre určenie počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia je rozhodujúci reálny moment, keď spotrebiteľ získal skutočnú (nie predpokladanú) vedomosť, že nemá (nemal) plniť splátky dohodnuté v úverovej zmluve.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Rozsudkom zo 6. decembra 2016 okresný súd zaviazal obchodnú spoločnosť POHOTOVOST', s. r. o., zaplatiť sťažovateľke v procesnom postavení žalobkyne sumu 3 210 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia.</p> <p>O odvolaní žalovanej rozhodol krajský súd rozsudkom z 30. januára 2019, ktorým rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu sťažovateľky zamietol a žalovanej priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Konštatoval nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom, pokiaľ ide o stanovenie okamihu začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby.</p> <p>Proti rozsudku odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako nepripustné a žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.</p>
z odôvodnenia	<p>Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol ako nepripustné podľa § 447 písm. c) CSP s odôvodnením, že sťažovateľkou nastolená právna otázka týkajúca sa určenia momentu začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením zo spotrebiteľskej zmluvy nie je v jeho rozhodovacej praxi riešená rozdielne. V tejto súvislosti odkázal na svoje rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 167/2017 a sp. zn. 5 Cdo 121/2009, v ktorých konštatoval, že pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúci deň, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil, pričom pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby nie je relevantné to, kedy</p>

	<p>sa oprávnený dozvedel, ako jeho nárok vyplývajúci zo skutkových okolností možno právne kvalifikovať.</p> <p>Obdobné rozhodnutia najvyššieho súdu už pritom boli na základe ústavných sťažností sťažovateľov (spotrebiteľov) predmetom prieskumu ústavného súdu. Vo svojich nálezoch č. k. III. ÚS 43/2020 z 12. mája 2020, I. ÚS 51/2020 z 9. júna 2020, II. ÚS 502/2020 z 11. februára 2021 vyslovil, že rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 167/2017 (odkazujúce na rozhodnutie sp. zn. 1 Cdo 67/2017 a následne zrušené nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 43/2020, pozn.) a sp. zn. 5 Cdo 121/2009, ktorými dovolací súd preukazoval jednotnú rozhodovaciu prax, neposkytovali odpoveď na otázku, či je namieste plynutie začiatku subjektívnej premlčacej doby odvíjať od znalosti spotrebiteľa o právnej úprave zakotvujúcej bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru a ani na otázku, či za takého stavu je moment, keď reálne dôjde k plneniu spotrebiteľa nad rámec istiny, rozhodujúcim z pohľadu záveru o nadobudnutí skutočnej vedomosti spotrebiteľa o vzniku bezdôvodného obohatenia.</p> <p>Ústavný súd nemá dôvod odchyliť sa od týchto prijatých záverov ani v prejednávanej veci sťažovateľky, a preto aj v danom prípade konštatuje, že zmienené rozhodnutia dovolacieho súdu síce riešili problematiku posúdenia počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pre vydanie bezdôvodného obohatenia a za rozhodujúci moment považovali okamih, keď sa subjekt skutočne dozvedel o vzniku bezdôvodného obohatenia, avšak vychádzali z odlišného skutkového a právneho základu, ako tomu bolo vo veci sťažovateľky, nezohľadňujúc pritom jej podstatu a osobitosti významné pre rozhodnutie o tejto otázke. Ak preto najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky s odôvodnením, že vymedzená dovolacia otázka nebola v jeho rozhodovacej praxi posudzovaná rozdielne, nemožno jeho záver považovať za ústavne udržateľný.</p> <p>Napokon je v tomto smere potrebné doplniť, že vplyvom judikatúry ústavného súdu najvyšší súd vo svojich novších rozhodnutiach [napr. uznesenie č. k. 5 Cdo 29/2021 z 28. septembra 2021 (publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 14/2022), č. k. 7 Cdo 79/2021 z 31. januára 2022, č. k. 7 Cdo 96/2020 z 28. februára 2022], zohľadňujúc spotrebiteľskú povahu sporu, konštatoval, že pre určenie počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia je rozhodujúci reálny moment, keď spotrebiteľ získal skutočnú (nie predpokladanú) vedomosť, že nemá (nemal) plniť splátky dohodnuté v úverovej zmluve.</p> <p>Odmietnutím dovolania pre jeho neprípustnosť najvyšší súd zamedzil sťažovateľke prístup k meritórnemu prieskumu jej veci. Aj keď sa už ústavný súd zmienil, že je potrebné rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom si vymedzovať prípustnosť dovolania, táto interpretácia nemôže byť nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd, svojvoľná a formalistická, ako tomu bolo v prípade posúdenia dovolania sťažovateľky. Súdna ochrana preto nebola sťažovateľke najvyšším súdom poskytnutá v zákonom predpokladanej kvalite, čo viedlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto vyslovil porušenie týchto práv</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením najvyššieho súdu z 31. marca 2020 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>dovolanie-prípustnosť spotrebiteľ, spotrebiteľské právo</p>

	premlčanie-premlčanie v občianskom práve
--	--

spisová značka	I. ÚS 291/2023
populárny názov	Verejný funkcionár - oznamovacia povinnosť
sudca spravodajca	Miloš Maďar
druh konania	konanie o preskúmaní rozhodnutia vo veci ochrany verejného záujmu a zamedzenia rozporu záujmov
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	27.06.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	ústavný zákon č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v znení neskorších predpisov zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Starosta ako verejný funkcionár je povinný splniť si svoju povinnosť podať oznámenie podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v znení neskorších predpisov, a to aj v prípade, ak nie je zriadená komisia, podľa ktorej znenia čl. 7 ods. 5 písm. a) ústavného zákona má byť oznámenie adresované. Pred daný prípad si svoju povinnosť riadne splní aj vtedy, ak dané oznámenie podá prostredníctvom obecného úradu, ktorý zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu.
skutkový stav a základné fakty	Obecné zastupiteľstvo uznesením z 27. januára 2023 začalo z vlastnej iniciatívy konanie vo veci ochrany verejného záujmu a zamedzenia rozporu záujmov. Navrhovateľka sa k uzneseniu o začatí konania vyjadrila podaním z 28. februára 2023, v ktorom uznala, že od ujatia verejnej funkcie 27. decembra 2010 do 28. novembra 2022 ani raz nepodala písomné oznámenie funkcií, zamestnaní, činností a majetkových pomerov za predchádzajúci kalendárny rok, odôvodňujúc to tým, že obecné zastupiteľstvo počas výkonu verejnej funkcie nezriadilo Komisiu na ochranu verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov a z toho dôvodu nemala možnosť podať oznámenie za predchádzajúci kalendárny rok. Obecné zastupiteľstvo rozhodlo napadnutým rozhodnutím z 13. marca 2023 tak, že nesplnením povinnosti podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona tým, že počas obdobia výkonu verejnej funkcie ani raz nepodala oznámenie, jej obecné zastupiteľstvo uložilo pokutu za celé predchádzajúce obdobia výkonu verejnej funkcie starostky obce v celkovej výške 19 245,93 eur, ktorá zodpovedá výške mesačného platu za nepodanie písomného oznámenia.
z odôvodnenia	<u>K nezriadenej komisii obecného zastupiteľstva:</u> Medzi stranami nie je sporný skutkový stav veci, že navrhovateľka bola verejným funkcionárom v zmysle čl. 1 písm. o) ústavného zákona a že počas obdobia výkonu verejnej funkcie od 27. decembra 2010 do 28. novembra 2022 ani raz nepodala oznámenie podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona. Spornou otázkou právneho charakteru medzi stranami však bolo, či nezriadenie komisie obecného zastupiteľstva počas výkonu verejnej funkcie navrhovateľky jej bránilo v odovzdaní písomného oznámenia, a teda v nesplnení povinnosti podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona. Navrhovateľka argumentuje, že nemala komu odovzdať písomné oznámenie, zriadenie komisie nebolo v jej kompetencii a poslanci vždy odmietli zriadenie akýchkoľvek orgánov. Obecné zastupiteľstvo v odôvodnení napadnutého rozhodnutia naproti tomu tvrdí, že navrhovateľka sa ani len nepokúsila splniť si svoju povinnosť podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona ani podaním oznámenia do podateľne obecného úradu, ktorý podľa § 16 ods. 1 zákona o obecnom zriadení zabezpečuje administratívnu agendu orgánov obce. Ústavný súd prisvedčuje argumentácii navrhovateľky, podľa ktorej nie je zriadenie komisie povinnosťou starostu obce, ktorá by mu výslovne vyplývala z ústavného zákona, prípadne z iného právneho predpisu. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na § 15 ods. 1 zákona o obecnom zriadení, podľa ktorého

obecné zastupiteľstvo *môže* zriaďovať komisie ako svoje stále alebo dočasné poradné, iniciatívne a kontrolné orgány.

Základnou otázkou, ku ktorej musí ústavný súd v kontexte s navrhovateľkinou námietkou o tom, že „nemala komu odovzdať písomné oznámenie“, zaujať postoj, je otázka, či sa verejný funkcionár môže zbaviť zodpovednosti za nesplnenie povinnosti verejného funkcionára podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona tým, že nie je zriadený orgán (ktorého zriadenie je fakultatívne a ktorého zriadenie nie je povinnosťou starostu), ktorému podľa čl. 7 ods. 5 písm. a) ústavného zákona podáva oznámenie.

Ústavný súd konštatuje, že na ňu už minimálne nepriamo odpovedal v náleze č. k. IV. ÚS 278/08, keď za obdobných skutkových okolností (predmetná komisia nebola zriadená v súlade so zákonom) sa navrhovateľ ako starosta obce bránil, že si svoju povinnosť podať oznámenie splnil v zákonom stanovenej lehote spôsobom v minulosti obvyklým a akceptovaným, a to odovzdaním oznámenia zamestnankyni obecného úradu, ktorý je podateľňou ako pre starostu a aj pre obecné zastupiteľstvo. Ústavný súd v prípade konania pod sp. zn. IV. ÚS 278/08 považoval na nesporné, že navrhovateľ podal oznámenie za rok 2007 v lehote ustanovenej v ústavnom zákone, a to prostredníctvom obecného úradu. Ústavný súd v danom prípade považoval na nedostatočné a nepresvedčivé odôvodnenie nezohľadňujúce navrhovateľom predložené čestné vyhlásenie zamestnankyne obecného úradu.

Ústavný zákon neobsahuje výslovnú úpravu toho, ako postupovať v prípade faktického nezriadenia, resp. absencie orgánu (komisie), ktorému verejný funkcionár podáva oznámenie. Z uvedeného dôvodu kľúčové východisko na ústavným súdom nastolenú otázku ponúka zmysel a účel sledovaný ústavným zákonom, ktorý spočíva v efektívnom zabezpečovaní právneho mechanizmu ochrany verejného záujmu pri výkone verejných funkcií, ktorého hlavnou funkciou je zamedziť vzniku rozporu osobných záujmov verejných funkcionárov s verejným záujmom v súvislosti s výkonom ich verejnej funkcie a predchádzanie zneužívania postavenie spojeného s verejnou funkciou na osobný prospech verejných funkcionárov (m. m. II. ÚS 185/2014). Zmyslom konania vo veci ochrany verejného záujmu a zamedzenia rozporu záujmov je preveriť plnenie ústavného zákona (IV. ÚS 177/07, III. ÚS 141/2010, II. ÚS 188/2014, I. ÚS 154/2019).

Snaha navrhovateľky vyhnúť sa zodpovednosti za porušenie povinnosti podať oznámenie podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona v dôsledku nezriadenia komisie a tomu zodpovedajúca argumentácia v sebe poníma gramatický výklad ústavného zákona, ktorého čl. 7 ods. 5 písm. a) hovorí výslovne o tom, že oznámenie podľa odseku 1 podáva starosta obce komisii obecného zastupiteľstva. Striktný gramatický výklad k interpretácii predmetného ustanovenia ústavného zákona v prípade nezriadenia komisie, ktorú predostiera navrhovateľka, je podľa názoru ústavného súdu v rozpore so zmyslom a účelom sledovaným týmto ústavným zákonom. Uvedená interpretácia bráni efektívnemu naplneniu účelu sledovanému ústavným zákonom a znemožňuje preverenie plnenia ústavného zákona, a súčasne umožňuje verejnému funkcionárovi porušovať povinnosť uloženú mu týmto ústavným zákonom vo vedomí, že neexistuje orgán, ktorému podáva verejný funkcionár oznámenie.

Prihliadajúc na účel ústavného zákona, je preto zmysel právnej normy, a to čl. 7 ods. 5 písm. a), potrebné vykladať širšie, ako by to vyplývalo z rozsahu doslovného znenia textu príslušnej právnej normy. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd zastáva názor, že starosta ako verejný funkcionár je v prvom rade povinný splniť si svoju povinnosť podať oznámenie podľa čl. 7 ods. 1, a to aj v prípade, ak nie je zriadená komisia, podľa ktorej znenia čl. 7 ods. 5 písm. a) ústavného zákona má byť oznámenie adresované. Pred daný prípad si svoju povinnosť riadne splní aj vtedy, ak dané oznámenie podá prostredníctvom obecného úradu, ktorý v zmysle § 16 zákona obecného zastupiteľstva

zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu.

Ak by ústavný súd prisvedčil argumentácii navrhovateľky, umožnil by tak v budúcnosti (predovšetkým v oblasti obecnej samosprávy) špekulatívne obchádzanie povinnosti podať oznámenie podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona, prípadne zamedzeniu zriadenia predmetnej komisii zo strany starostu práve na účel zbavenia sa povinnosti podať predmetné oznámenie.

Navrhovateľka, ktorá vykonávala verejnú funkciu, sa nemôže zbaviť svojej povinnosti podať oznámenie podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona tým, že nebola zriadená komisia obecného zastupiteľstva, a preto nemala komu podať svoje oznámenie. Navrhovateľkou prednesenú námietku tak ústavný súd hodnotí ako zjavne neopodstatnenú.

K trvaniu sankčnej zodpovednosti verejných funkcionárov:

Ústrednou témou ďalšej námietky navrhovateľky je trvanie sankčnej zodpovednosti verejných funkcionárov podľa ústavného zákona v zmysle nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 356/2021 z 20. októbra 2021. Uvedený nález prvého senátu ústavného súdu je v súčasnom období prekonaný v dôsledku prijatia zjednocujúceho stanoviska pléna ústavného súdu uznesením č. k. PLz. ÚS 4/2022 z 23. novembra 2022); o rozdielnych právnych názoroch v doterajšej rozhodovacej praxi ústavného súdu v súvislosti s odpoveďou na otázku, či je možné začať konanie o sankcii aj po uplynutí lehoty stanovenej v čl. 3 ods. 1 druhej vete ústavného zákona, ústavný súd rozhodol, že „článok 3 ods. 1 vetu druhú ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v znení neskorších predpisov je potrebné chápať ako časovú úpravu deliktuálnej spôsobilosti dotknutej osoby, teda jej zodpovednosti za porušenie povinností alebo obmedzení vyplývajúcich z ústavného zákona, ktorého následkom je uloženie sankcie. Označené ustanovenie však nevymedzuje lehotu na začatie ani na skončenie konania o uložení sankcie.“. Plénum ústavného súdu sa stotožnilo s právnym názorom vysloveným v uznesení č. k. III. ÚS 153/2022-18 z 10. marca 2022, v zmysle ktorého pri absentujúcej úprave časového ohraničenia pre uplatnenie kontrolnej kompetencie výboru je pri riešení kolízie medzi zmyslom ústavného zákona, ktorým je preverenie dodržiavania povinností a obmedzení pri výkone verejnej funkcie, a princípom právnej istoty potrebné vždy vychádzať z časových okolností konkrétneho prípadu, pretože taktó zostáva v čo najširšej miere zachovaná každá z dotknutých ústavných hodnôt. Pri skúmaní časových súvislostí prípadu je tiež potrebné prihliadnuť na princípy správneho trestania.

Aplikujúc uvedené východiská na vec navrhovateľky, obecné zastupiteľstvo rozhodlo o tom, že navrhovateľka nesplnila povinnosť podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona tým, že počas obdobia výkonu verejnej funkcie od 27. decembra 2010 do 28. novembra 2021 ani raz nepodala oznámenie za predchádzajúci kalendárny rok. V posudzovanej veci obecné zastupiteľstvo uložilo navrhovateľke pokutu v celkovej výške 19 245,93 eur, ktorá zodpovedá čiastkovo uloženým pokutám za nepodanie oznámenia za kalendárne roky 2010 až 2021.

Ústavný súd v danom prípade zaznamenal kolíziu dvoch ústavných hodnôt v demokratickej spoločnosti, ktorými sú na jednej strane princíp právnej istoty v podobe neobmedzenej časovej zodpovednosti za delikty podľa ústavného zákona (v dôsledku absencie výslovnej úpravy premlčania či preklúzie zodpovednosti za ním upravené delikty) a na strane druhej potreba chrániť záujem zakotvený v ústavnom zákone v podobe preverenia plnenia ústavného zákona. V prípade takejto kolízie je potrebné vyvažovať jednotlivé ústavné hodnoty tak, aby došlo k ich čo najširšej harmonizácii, t. j. aby každá z týchto hodnôt zostala zachovaná v čo najširšej možnej miere, resp. aby žiadna z nich nebola úplne popretá (PL.

ÚS 12/2001, PL. ÚS 13/2010).

Po preskúmaní časových súvislostí prerokovávanej veci ústavný súd konštatuje, že výkon verejnej moci zo strany obecného zastupiteľstva, ktorým navrhovateľke uložil pokutu za nesplnenie povinnosti podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona od kalendárneho roku 2010 sa už na prvý pohľad z časového hľadiska javí ako bezhraničný. Časové aspekty prípadu navrhovateľky teda signalizujú také porušenie princípu právnej istoty, ktoré odôvodňuje záver ústavného súdu o rozpore napadnutého rozhodnutia s ústavou.

Vychádzajúc zo záverov zjednocujúceho stanoviska (uznesenie č. k. PLz. ÚS 4/2022 z 23. novembra 2022, reagujúc na nedostatočnú právnu úpravu ústavného zákona (v podobe chýbajúceho obmedzenia deliktuálnej spôsobilosti) a na nespochybniteľnú kolíziu významných ústavných hodnôt, ústavný súd v tomto konkrétnom prípade považuje za nevyhnutné nájsť taký spôsob časového ohraničenia trvania deliktuálnej spôsobilosti navrhovateľky, aby sa zachovala každá z dotknutých ústavných hodnôt v čo najširšej miere. V danom prípade je nevyhnutné nájsť vhodný právny podklad, z ktorého možno časové ohraničenie vyvodíť. Pri úvahe o nastavení časových mantinelov sa ústavný súd oprel o výslovnú právnu úpravu trvania deliktuálnej zodpovednosti iných podobných protiprávných a sankcionovaných konaní, t. j. správnych deliktov normovaných v piatej časti zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „daňový poriadok“). V tomto prípade ide o správne delikty právnických osôb a fyzických osôb postihované bez ohľadu na zavinenie. Podobnosť osobitného verejnoprávneho deliktu podľa ústavného zákona a správneho deliktu podľa daňového poriadku ústavný súd vzhliadol najmä v sankcionovaní za porušenie ústavným zákonom, resp. zákonom stanovenej (oznamovacej) povinnosti [čl. 7 ods. 1 ústavného zákona a § 154 ods. 1 písm. a), b) a c) daňového poriadku]. Na rozdiel od ústavného zákona však daňový poriadok v § 155 ods. 12 písm. a) výslovne upravuje časové ohraničenie deliktuálnej spôsobilosti, v zmysle ktorého pokutu nemožno uložiť, ak uplynulo *päť rokov* od konca roka, v ktorom sa daňový subjekt dopustil správneho deliktu podľa § 154 ods. 1 písm. a) až d), i), j).

Ústavný súd podporne uvádza, že popri úprave správnych deliktov v daňovom poriadku správne delikty obdobne upravujú aj ďalšie osobitné zákony, ktoré ustanovujú vecnú príslušnosť orgánov verejnej správy na konanie o nich, ako aj výslovnú úpravu premlčania či preklúzie zodpovednosti za ním upravené delikty [napr. § 107 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov, § 66 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, § 76 zákona č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov].

Ústavný súd za rozhodujúce kritérium časového ohraničenia v konkrétnom prípade považoval plynutie času od spáchania porušenia povinnosti podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona ako osobitného verejnoprávneho deliktu v trvaní piatich rokov, a to na základe podobného právneho predpisu na podobný vecný stav. Vychádzajúc z časových okolností konkrétneho prípadu, v záujme rešpektovania princípu právnej istoty navrhovateľky a súčasne v záujme zachovania účelu sledovaného ústavným zákonom, pri prihliadnutí na princípy správneho trestania (uznesenie ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 4/2022), ústavný súd za *primerané* vo veci navrhovateľky považuje rozhodovanie vo veci ochrany verejného záujmu a sankcionovanie za porušenie povinnosti podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona len počas trvania posledného, t. j. tretieho volebného obdobia navrhovateľky (od roku 2018 do roku 2022). Skončením výkonu verejnej funkcie za prvé a druhé volebného obdobia navrhovateľky ako starostky (od 2010 do roku 2018) tak dochádza k zániku jej sankčnej zodpovednosti za porušenie predmetnej povinnosti alebo obmedzení uložených jej ako verejnému

	<p>funkcionárovi ústavným zákonom.</p> <p>Z hľadiska skutkového bolo rozhodujúce, že navrhovateľka počas trvania svojej verejnej funkcie od roku 2010 do roku 2022 nesplnila povinnosť podať oznámenie tak, ako to ustanovuje ústavný zákon v čl. 7 ods. 1 ústavného zákona. Z hľadiska právneho však bolo rozhodujúce, že:</p> <p>a) zodpovednosti za porušenie danej povinnosti ju nezbavila ani tá skutočnosť, že komisia obecného zastupiteľstva v rozhodujúcom čase nebola zriadená (keďže svoju povinnosť podať oznámenie podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona mohla splniť aj prostredníctvom podania oznámenia obecnému úradu), a súčasne</p> <p>b) napadnuté rozhodnutie, ktorým obecné zastupiteľstvo uložilo navrhovateľke sankciu za obdobie od roku 2010, predstavuje zásah do právnej istoty navrhovateľky.</p> <p>Ústavný súd, reagujúc (v rámci svojich právomocí) na chýbajúcu právnu úpravu určenia primeranej premlčacej doby v ústavnom zákone, vychádzajúc z časových okolností tohto konkrétneho prípadu, zohľadňujúc princíp správneho trestania, pod ktorý možno subsumovať aj princíp legality, v zmysle analógie zákona (príslušných ustanovení daňového poriadku o zániku deliktnej zodpovednosti) a predovšetkým v záujme zaistenia spravodlivej rovnováhy medzi kolidujúcimi ústavnoprávnymi záujmami dospel k záveru o potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie obecného zastupiteľstva a vrátenia veci [§ 239 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde] s tým, aby obecné zastupiteľstvo viazané právnym názorom ústavného súdu [§ 239 ods. 3 zákona o ústavnom súde] v novom konaní vo veci ochrany verejného záujmu a zamedzenia rozporu záujmov založil výrok rozhodnutia o uložení sankcie za nepodanie písomného oznámenia podľa čl. 7 ods. 1 ústavného zákona len prostredníctvom pretrvávania výkonu verejnej funkcie navrhovateľky za jej posledné volebné obdobie výkonu verejnej funkcie starostky (2018 – 2022).</p> <p>Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol nálezom, že rozhodnutie obecného zastupiteľstva o z 13. marca 2023 zrušuje a vec vracia obecnému zastupiteľstvu na ďalšie konanie</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>verejná funkcia verejný činiteľ verejný záujem, spoločenský záujem pokuta právna istota-predvídateľnosť práva</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.